

Vereniging Ons Amsterdam

Historie | Architectuur | Kunst | Cultuur

Beleidsplan Vereniging Ons Amsterdam 2025–2028

1. Doelstelling

Het doel van onze vereniging is kort en goed geformuleerd in de op 3 juni 2014 bij de notaris vastgelegde, gewijzigde statuten:

De vereniging heeft ten doel: de bevordering van de kennis over en de bestudering van de historie en het cultureel erfgoed en tevens van de huidige situatie en de toekomst van de stad Amsterdam, haar bewoners en haar omgeving, haar ontwikkelingen en invloedssfeer, alles in de ruimste zin.

Bij die gelegenheid werd na 65 jaar afscheid genomen van het inmiddels verouderd geachte begrip ‘heemkennis’.

2. Activiteiten

Over de activiteiten van de vereniging vermelden de statuten:

- het beleggen van bijeenkomsten en het houden van voordrachten;
- het organiseren van excursies en het (doen) bezoeken van instellingen, bijzondere gebouwen, musea en dergelijke die de in dit artikel bedoelde cultuur-historische waarde en/of uitdragen;
- het geven van cursussen;
- het doen opstellen van publicaties;
- het bevorderen van al datgene dat bijdraagt tot het bereiken van het gestelde doel.

De lezingen en excursies vormen de belangrijkste ingrediënten van ons aanbod. Jaarlijks organiseert de vereniging ruim dertig lezingen met een breed scala aan onderwerpen en ongeveer evenveel excursies. Deze activiteiten zijn zowel voor leden als niet-leden toegankelijk. De organisatie berust bij de vier afdelingen. Het is een voortdurende opgave om de lezingen en excursies interessant en vernieuwend te laten blijven en daarnaast in te spelen op de actualiteit. Overigens beperken de onderwerpen zich niet tot Amsterdam, maar besteden we ook aandacht aan de historische ontwikkeling van omliggende steden en dorpen.

In 2024 waren er 31 lezingen waar 1.265 personen op afkwamen, dus gemiddeld zo’n 41 bezoekers per keer. Uit het overzicht over 2024 van de excursies blijkt dat er dat jaar 1.576 boekingen waren op een maximum aantal deelnemers van 1.628, hetgeen een dekkingsgraad van 96,81 procent geeft. Daaruit zou een zekere tevredenheid met het aanbod opgemaakt kunnen worden, maar een nader onderzoek naar de wensen van de leden op dit gebied verdient zeker aanbeveling. Eén zo’n wens zou het tijdstip van de lezingen kunnen zijn. Voor de wat oudere leden is de middag misschien prettiger, maar sluit je daarmee niet de categorie uit die nog werkt? De lezingen van de ACHV (zie onder punt 6) vinden overigens ’s middags

plaats. En is de frequentie van de lezingen wel ideaal of moet die omlaag? Op de ledenvergadering van 10 april 2024 is in ieder geval besloten om voortaan in januari geen activiteiten meer te plannen.

Aan de jaarlijkse cursus van tien lezingen rond een thema kwam in 2024 een einde doordat de belangstelling steeds verder terugliep, maar dit jaar heeft Marijtje Hopman de lezingencyclus nieuw leven ingeblazen. De vereniging voert geen actief beleid ten aanzien van publicaties, mogelijk doordat er in de markt een overvloedig aanbod aan boeken, tijdschriften en artikelen over Amsterdam bestaat. Tot de laatstgenoemde categorie, het bevorderen van al datgene dat bijdraagt tot het bereiken van het gestelde doel, kan de financiële bijdrage aan de op 4 april 2024 geplaatste gedenksteen voor Jacob van Lennep gerekend worden.

3. Organisatie

Halverwege 2024 kende de Vereniging Ons Amsterdam 1.415 leden, waaronder twee ereleden: de heren Dik van Dijk en Jan van Tongeren. Het aantal leden loopt de laatste jaren iets terug en is onderhevig aan vergrijzing. Het streven blijft om ook 65-minners te interesseren voor het aanbod van de vereniging en hier bij de programmering rekening mee te houden. Toetreding van geschiedenisstudenten zou bijvoorbeeld mooi zijn. Aan de andere kant past het aanbod van activiteiten goed bij het huidige aantal leden, met andere woorden: bij een stijging van het ledental zou er ook meer aanbod van activiteiten gecreëerd moeten worden om zo wachtlijsten te voorkomen – nog los van de extra vrijwilligers die hiervoor nodig zijn.

Ongeveer dertig vrijwilligers dragen de verenigingsactiviteiten en dit lijkt met het oog op de continuïteit aan de krappe kant te zijn. Ook hier is het streven om met name jongere vrijwilligers aan ons te binden. Het automatiseren van de aanmeldingen voor lezingen en excursies betekende al wel een verlichting van het takenpakket van onze vrijwilligers.

De statuten kennen als organen van de vereniging alleen de algemene ledenvergadering en het algemeen bestuur, maar het huishoudelijk reglement breidt dit uit tot:

- de werkgroep Lezingen en excursies (onderverdeeld in de afdelingen Noord, Oost, West en Zuid);
- een programmacommissie;
- de werkgroep Cursus en
- de PR-commissie.

Feitelijk bestaat de vereniging uit de vier afdelingen en het algemeen bestuur, dat zich op de voorwaardenscheppende activiteiten richt, zoals de financiële en de ledenadministratie. De bezetting van het bestuur was enigszins zorgelijk omdat er formeel nog maar twee bestuursleden waren, de voorzitter en de penningmeester. De twee andere bestuursleden, waaronder de secretaris, waren al afgetreden maar tijdelijk aangebleven tot er opvolgers kwamen. Inmiddels heeft Clasien van der Leeden-Van den Berg zich bereid verklaard om de functie van secretaris te bekleden en Adjan van Dongen wil de projecten binnen de vereniging gaan aanjagen en coördineren. Bovendien gaat Caroline Koldewij de functie van bestuurslid voor PR en externe contacten invullen. Monique de Roode zorgt samen met penningmeester Hans Wilders voor de continuïteit in de rol van vicevoorzitter. Na benoeming door de algemene ledenvergadering is ons bestuur dan weer op sterkte. Volgens het huishoudelijk

reglement geschiedt benoeming van bestuursleden voor een periode van drie jaar en is aansluitende herbenoeming mogelijk.

De afdelingen dragen zorg voor de organisatie van de lezingen en excursies en stemmen dit met elkaar af. Over de onderdelen rapporteren zij aan de programmacommissie, bestaande uit Dik van Dijk en Joke de Wit, die via Google Drive de totaalplanning bewaakt (Joke) en het halfjaarlijkse programmaboekje samenstelt (Dik). Iedere afdeling heeft een eigen locatie voor de lezingen: Noord in het Huis van de Wijk de Banne aan het Bezaanjachtplein, Oost in kerkelijk centrum De Bron aan de Middenweg, West sinds dit jaar in buurtsalon Jeltje aan de Eerste Helmersstraat en Zuid in Huize Lydia aan het Roelof Hartplein.

De werkgroep die zich met de cursus bezighield is herrezen in de persoon van Marijtje Hopman, die energie in een nieuwe start heeft gestoken. Een PR-commissie functioneert op dit moment niet, maar gelukkig staat dit het verschijnen van onze digitale nieuwsbrief en van het programmaboekje niet in de weg. Wel hadden we afgelopen jaar een zeer actieve commissie, die ons jubileum op 28 september 2024 in de Amstelkerk organiseerde.

De vereniging kent geen overdaad aan geïnstitutionaliseerd overleg. Jaarlijks is er een algemene ledenvergadering. Het algemeen bestuur komt ongeveer eens in de zes tot acht weken bij elkaar. Twee keer per jaar vindt overleg plaats van het algemeen bestuur en de vrijwilligers. En gelukkig weet in de praktijk van alledag iedereen elkaar gemakkelijk te vinden.

4. Financiën

In de kern is de vereniging financieel gezond, maar de afgelopen jaren is er wel het een en ander scheef gegroeid, zoals blijkt uit een overzicht van de staat van baten en lasten over de periode 2019–2024.

Jaarrekening 2019–2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
contributie	14.266	15.070	14.169	14.511	14.355	18.328
cursus	10.290	1.771	2.521	*	1.329	0
excursies	18.057	3.082	3.695	19.874	18.992	17.462
lezingen	385	130	25	225	385	410
overige baten***	300	-494	126	86	708	6.862
totaal baten	43.298	19.559	20.536	34.696	35.769	43.062
cursus	8.508	569	2.475	4.544	1.125	□
lezingen	6.606	-27	3.277	5.981	7.478	7.163
excursies	13.423	2.507	3.270	9.429	16.080	13.316
programmaboekje	7.137	3.932	845	7.231	7.321	6.855
jubileum	8.516	0	0	0	3.000	5.341
automatisering**	3.789	3.291	3.709	5.678	4.459	4.325
verenigingskosten	2.776	1.959	2.311	4.142	6.886	3.636
onvoorzien	926	2.606	1.924	279	100	150
totaal lasten	51.681	14.837	17.811	37.284	46.449	40.786
resultaat	-8.383	4.722	2.725	-2.588	-10.680	2.276

* De baten van de cursus zijn in 2022 samengevoegd met die van de excursies.

** Hieronder vallen ook de website en de financiële en ledenadministratie.

*** Waaronder 5.340 euro als bijdrage jubileum en 1.522 euro rente.

In het laatste pre-coronajaar, 2019, werd een fors negatief resultaat genoteerd. Dat is in post-coronajaar 2023 gecontinueerd (al is het beeld iets minder negatief door een reservering van 3.000 euro voor het jubileum). Om de tekorten te compenseren werd steeds een bedrag uit de algemene reserve gehaald, waardoor ons eigen vermogen afnam van 64.222 euro op 31 december 2018 tot 50.410 euro op 31 december 2024. Dat kon natuurlijk niet onbeperkt doorgaan. Het basisbedrag voor ons vermogen is vastgesteld op driemaal de jaarcontributie, oftewel 54.984 euro. Op basis van deze norm zitten we 4.574 euro in de min.

De excursies bedruipen zichzelf financieel en er wordt ook enige winst uit behaald. Dat geldt niet voor de lezingen, waarvan de kosten stijgen. De contributie en de meeropbrengst van de excursies waren een aantal jaren niet toereikend om een sluitende begroting te bereiken. Nu hielden we de contributie al sinds 2010 op 10 euro. In de algemene ledenvergadering van 12 september 2023 is dan ook besloten om dit bedrag in 2024 en 2025 met twee stappen van 2,50 euro te verhogen. Het resultaat is al zichtbaar in de begroting voor 2025, die afsluit met een positief saldo van 1.840 euro (met inbegrip van een reservering van 1.000 euro voor een toekomstig jubileum). Om onze financiën ook op de langere termijn robuust te laten zijn is in de toekomst mogelijk nogmaals een verhoging met 2,50 euro noodzakelijk, zodat onze leden gratis naar lezingen kunnen blijven komen.

Als het gaat om de verlaging van de uitgaven zijn er twee knoppen waar we aan zouden kunnen draaien: het verminderen van het aantal lezingen (maar daarmee leg je de bijl aan de wortel van de vereniging) en daarnaast springt het programmaboekje in het oog – enerzijds een fraai visitekaartje, anderzijds een flinke kostenpost. Afschaffing lijkt niet aan de orde, maar wel zouden maatregelen tot het beperken van de kosten onderzocht kunnen worden. Inmiddels is aan de leden de keuze voorgelegd of ze het boekje op papier willen ontvangen of er alleen digitaal over willen beschikken.

ANBI. De vereniging beschikt sinds 2009 over de ANBI-status en is daarmee door de Belastingdienst erkend als een ‘Algemeen Nut Beogende Instelling’. Dat houdt in dat een persoon die ons een gift doet het bedrag kan aftrekken van de belastingen en dat wij zelf geen successiebelasting over een legaat hoeven te betalen.

5. Communicatie & PR

Het doel van de communicatie-uitingen van Vereniging Ons Amsterdam is om interessante informatie te bieden met een aantrekkelijke vormgeving. Dat gebeurt op drie manieren: de periodieke nieuwsbrieven met actueel nieuws, verzorgd door Ton de Graaf, de website (waar geïnteresseerden zich kunnen opgeven voor een activiteit) en het eerder genoemde halfjaarlijkse programmaboekje. Wel is het zo dat deze drie uitingen vooral gericht zijn op de leden van de vereniging en niet zozeer op de buitenwereld.

De zichtbaarheid van de vereniging bij niet-leden is waarschijnlijk beperkt, zeker sinds het Amsterdam-katern van de NRC opgeheven is en de agendarubriek van Het Parool verschaald. Huis-aan-huiskranten zoals het Amsterdams Stadsblad en de Echo kennen we ook niet meer in de stad. In het verleden namen we voorts deel aan historische markten, bijeenkomsten van de Cultuur Compagnie en de Open Monumentendagen. Er werd zelfs reclame voor de vereniging met een promotiefilmpje in de Amsterdamse trams en in bioscopen gemaakt. Dat is allemaal een stille dood gestorven.

De vraag is hoe de vereniging zich extern kan profileren en wat daarbij de inzet moet zijn: meer deelnemers aan lezingen en excursies, of meer leden of allebei – en dan het liefst natuurlijk ook vooral jonge(re) mensen. Moeten we ons op sociale media als Facebook, Instagram of LinkedIn gaan bewegen? Naamsbekendheid hebben we voldoende, al is die over het algemeen gelinkt aan die van het gelijknamige blad, waarmee de banden al lang geleden doorgesneden zijn. Het uitdragen van onze eigen identiteit vormt dus wel een punt van aandacht.

Zoals eerder beschreven hebben we geen functionerende PR-commissie die de vereniging kan helpen meer actief naar buiten te treden en preciezer te bepalen wat onze doelgroep is. Door het aantreden van een bestuurslid dat zich met PR en externe contacten gaat bezighouden kunnen we deze lacune vullen. Ook ligt er al een voorstel van één van onze leden om werk te maken van promotieactiviteiten en dat uit te laten monden in een promotiechecklist.

6. Externe contacten

In lijn met wat hiervoor staat geschreven over onze PR-activiteiten heeft de vereniging maar spaarzame externe contacten. Ook dit verdient de aandacht van het nieuwe bestuurslid voor PR en externe contacten. Wat apart vermelding behoeft is de relatie met de Amsterdam Cultuur-Historische Vereniging, die zich in 2012 van onze vereniging afscheidde. De ACHV organiseert op twee plekken in de stad (het Zwanenmeer in Noord en de Oranjekerk in de Pijp) soortgelijke activiteiten voor vermoedelijk nagenoeg dezelfde doelgroep. Diverse leden van Ons Amsterdam zijn ook lid van de andere vereniging. ‘Niets is zo mooi als samenwerking,’ staat er op de website van de ACHV. Nu het schisma alweer meer dan twaalf jaar geleden plaatsvond is het misschien tijd om te bezien of we tot een vorm van samenwerking tussen beide verenigingen kunnen komen. Als deze bundeling van krachten goed uitpakt voor de programmering, de organisatie en de kosten kan er mogelijk toegewerkt worden naar een hereniging.

7. Actiepunten

De uit de voorgaande tekst gedistilleerde actiepunten:

- (1) Een nader onderzoek naar de wensen van de leden op het gebied van het aanbod van excursies en lezingen.
- (2) Ook 65-minners interesseren voor het aanbod van Vereniging Ons Amsterdam en hier bij de programmering rekening mee houden.
- (3) Jongere vrijwilligers aan de vereniging binden.
- (4) Een minimumaantal van vijf bestuursleden, waarbij één zich bezighoudt met PR en externe contacten en een ander met projecten binnen de vereniging. (Inmiddels gerealiseerd.)
- (5) Het reactiveren van de cursus. (Inmiddels gerealiseerd met als titel lezingencyclus.)
- (6) Mogelijk moet er de komende jaren nogmaals een verhoging van de contributie met 2,50 euro komen om onze financiën weer robuust te laten zijn en een gezonde financiële buffer in stand te houden – zodat onze leden gratis naar lezingen kunnen blijven komen.
- (7) Onderzoeken hoe er bespaard kan worden op de kosten van het programmaboekje.
- (8) Het weer in het leven roepen van een PR-commissie door het bestuurslid dat zich met PR en communicatie gaat bezighouden en dan een groepje gelijkgezinden om zich heen verzamelt.

- (9) De commissie dient zich te buigen over de vraag hoe de vereniging zich extern kan profileren en wat daarbij de inzet moet zijn: meer deelnemers aan lezingen en excursies, of meer leden of allebei – en dan het liefst natuurlijk ook vooral jonge(re) mensen.
Moeten we ons op sociale media als Facebook, Instagram of LinkedIn gaan bewegen?
- (10) Meer aandacht voor het vormen en onderhouden van externe contacten.
- (11) Een voorzichtige opening van een gesprek met de ACHV over mogelijke vormen van samenwerking.

Adjan van Dongen zal na benoeming door de ledenvergadering als programmamanager de realisering van deze actiepunten verzorgen en heeft daartoe inmiddels een programmaplan opgesteld.

Herman Wals
8 maart 2025